

Viennin sanoma-asiakkuus

OPAS VIENNIN SANOMA-ASIAKKAAKSI HAKEUTUVALLE

SISÄLLYSLUETTELO

1.	KÄYTETYT TERMIT	2
2.	VIENNIN SANOMA-ASIAKKUUS.....	4
2.1.	Viennin sanomailmoittaja.....	4
2.2.	Viennin tekninen lähettäjä	4
2.3.	Viennin sanomaliikenteessä käytettävät asiointikanavat.....	4
3.	SANOMAILMOITTAJAKSI HAKEUTUMINEN	5
3.1.	Viennin sanoma-asiointiin edellytykset.....	5
3.2.	Hakeutuminen	5
4.	YRITYSNEUVONNASTA JA TESTAUKSESTA SOPIMINEN	6
5.	VIENNIN SANOMAILMOITTAJAN ASIAKASTESTAUS.....	6
5.1.	Yrityksen asiakastestauksen tavoitteet.....	7
5.2.	Vientijärjestelmän(ELEX) testauksen vaiheet ja aikataulu.....	7
5.3.	Viennin sähköisen oikaisu- ja mitätöintisanoman asiakastestaus	9
5.4.	Liitetiedostojen testaus	9
5.5.	XML-sanoman rivitys.....	9
6.	SANOMALIIKENTEeseen SIIRTYMINEN	9
6.1.	Sanomaliikenteen aloittaminen tuotantoympäristössä.....	9
6.2.	Siirtyminen operaattorivälitteisestä tietoliikenneyhteydestä suoraan sanoma-asiointiin ...	10
6.3.	Sanomien seurantavastuu	10
6.4.	Liitetiedostojen lähettäminen	10
6.5.	Ongelmatilanteet.....	10
7.	TULLAUSOHJELMISTON MUUTTUMINEN	10
8.	LISÄTIETOJA.....	11
9.	TESTITAPAUSTEN OHJEET JA KUVAUKSET	11
9.1.	Sanoma-asiointiin testauspalvelun testitapausten kuvaukset ja ohjeistus.....	11
9.2.	Testaus yrityksen omalla materiaalilla, testausohje.....	11
9.3.	Viennin sähköisen oikaisu- ja mitätöintisanoman testitapausten kuvaukset	13

I. KÄYTETYT TERMIT

Asiamies

Yksityishenkilö tai yritys, joka täyttää ja jättää tulli-ilmoituksen tavaranhaltijan (viejän) puolesta. Asiamiehenä käytetään usein huolintaliikettä.

Viennin sanomailmoittaja (EDI-lähettäjä)

Yritys, jolla on Tullin lupa lähettää sähköisiä tulli-ilmoituksia omasta tietojärjestelmästä.

Tekninen lähettäjä

Yritys, joka lähettää viennin suoran sanoma-asioinnin tulli-ilmoituksia toisen edustajan puolesta.

Ohjelmistotalo

Yritys, joka myy vienti-ilmoittamisessa tarvittavia ohjelmistoja. Ohjelmistot rakennetaan Tullin sanomamäärittysten perusteella ja testataan Tullin kanssa.

Operaattori

Tullin valtuuttama yritys, joka tarjoaa tullin vienti-ilmoittamisessa tarvittavia sanomansiirtopalveluja.

Suora sanoma-asiointi

Sanomavälitys internetin kautta tullille; Yritykset voivat välittää sanomia tullille ns. webservice rajapinnan kautta ja käydä hakemassa tullin järjestelmistä tuotettuja vastaussanomiamia.

Suora sanoma-ilmoittaja

Yritys, joka muodostaa ja välittää sanomia tullin suoraan sanomarakajapintaan. Suora sanoma-ilmoittaja voi käyttää palveluntarjoajaa sanomien muodostamiseen ja välittämiseen.

Palveluntarjoaja

Yritys, joka toimii toisen yrityksen puolesta sanomien muodostajana ja välittäjänä tullin suoraan sanomarakajapintaan.

Varmenne

Tulli tunnistaa sanomien muodostajan ja välittäjän Väestörekisterikeskuksen (VRK) myöntämien varmenteiden avulla. Muodostaja tarvitsee varmenteen XML-allekirjoitusta varten ja välittäjä yhteyksiä varten.

Sarjanumero

Viisinumeroinen tunnus, joka yksilöi sanomailmoittajan. Sarjanumeroa tarvitaan sekä testaus- että tuotantovaiheessa ja se näkyy vientitapahtuman yksilöivässä tapahtumatunnuksessa.

Sähköinen palvelukeskus

Tullin toimipaikka, jonne sanomamuotoiset ilmoitukset ohjautuvat noustessaan inhimilliseen käsittelyyn tullin käsittelijälle.

Asiakastestaus

Sanomailmoittajan luvan saamista edeltävä vaihe, jossa asiakas lähettää ilmoitussanomiamia Tullin testiympäristöön. Hyväksytysti suoritettun testauksen jälkeen asiakas saa rekisteröintipäätöksen Tullin sanoma-asiointiin ja pystyy lähettämään virheettömiä sanomia Tullin järjestelmään ongelmitta.

Viennin rekisteröity asiakas

Asiakas, jonka tiedot on tallennettu Tullin asiakasrekisteriin ja jolle on annettu viennin jatko-osa (muotoa T0001).

Sanoma-asiointiin testauspalvelu (IAT)

Käyttöliittymä, jonka avulla Tullin asiakkaat voivat testata itsenäisesti suoraa sanoma-asiointia ajasta tai paikasta riippumatta. Palvelusta löytyvät ne Tullin laatimat testitapaukset, jotka yritys testaa.

2. VIENNIN SANOMA-ASIAKKUUS

2.1. Viennin sanomailmoittaja

Viennin sanomailmoittaja (EDI-lähtettäjä) on Tullin asiakas, joka saa lähettää omia tai päämiehensä (viejän) vienti-ilmoituksia XML-standardin mukaisina tullilomakkeina. Viennin sanomailmoittajaksi voi hakeutua viennin rekisteröidyksi asiakkaaksi hyväksytty viejä tai huolintaliike.

2.2. Viennin tekninen lähettäjä

Suoraa sanoma-asiointia käyttävän yrityksen on mahdollista toimia viennin teknisenä lähettäjänä, jolloin yritys välittää vienti-ilmoituksia toisen osapuolen puolesta ja noutaa niihin liittyvät vastausseuraukset. Tekninen lähettäjä ei kuitenkaan ole vastuussa vienti-ilmoituksen sisällöstä.

Teknisen lähettäjän edellytykset:

- Rekisteröity vienti-asiakkuus
- Teknisen lähettäjän on toimitettava vakuutus siitä, että heillä on valtuutus kaikilta päämiehiltään teknisen lähettäjän käyttämiseen. Vakuutus toimitetaan sanoma-asioinnin hakemuksen liitteenä (tullilomake 934).
- Tekniseksi lähettäjäksi voi hakea yritys, jolla on viennin sanomailmoittajan lupa tai joka hakee viennin sanomailmoittajan lupaa.

Teknisen lähettäjän käyttämisessä huomioitavaa:

- Kaikki vientitullilukseihin liittyvät luvat pitää olla viejällä tai edustajalla
- Ilmoituksen oikeudellisuudesta vastaa viejä ja/tai edustaja
- Tulli lähettää vastausseuraukset aina tekniselle lähettäjälle, jolla on velvollisuus toimittaa ne edelleen tavaranhaltijalle tai edustajalle

Vienti-ilmoitusseurauksella ilmoitettava seuran lähettäjän toimijatunnuksen on oltava joko viejän, tai edustajan tunnus.

Jos seuran lähettää tekninen lähettäjä, on tulliselvitettävällä erällä ilmoitettava erityismaininnan lisäkoodi FIXTL. Koodin selitteenä ilmoitetaan teknisen lähettäjän toimijatunnus ja tullin myöntämä jatko-osa puolipisteellä erotettuna.

Koodi	Selite
FIXTL	FII234567-8 T0001

2.3. Viennin sanomaliikenteessä käytettävät asiointikanavat

Viennissä on mahdollista valita joko suora tai operaattorivälitteinen sanoma-asiointi.

- Suorassa sanoma-asioinnissa viejä eli suora sanomailmoittaja lähettää XML-muotoisia seuroja tulliin julkisen sanomajärjestelmän kautta kytkeytymällä julkisen verkon (internet) kautta.

- Operaattorivälitteisessä sanoma-asioinnissa yritys käyttää sanomien välittämiseen Tullin hyväksymien tietoliikenne operaattoriyritysten palveluja. Operaattorivälitteiseen sanoma-asiointiin ei enää oteta uusia asiakkaita.

3. SANOMAILMOITTAJAKSI HAKEUTUMINEN

3.1. Viennin sanoma-asioinnin edellytykset

- Viennin sanomailmoittajaksi hakeutuvan yrityksen on oltava **viennin rekisteröity asiakas** (lisätietoja rekisteröinnistä löytyy tull.fi sivuilta).
- Tulli edellyttää sanomailmoittajaksi hakeutuvalta yritykseltä vientimenettelyn ja tullauksen osaamista, jotta sanomaliikenne sujuu ongelmitta. Yritys voi tarvittaessa pyytää koulutusta vientimenettelystä Tullilta ennen asiakastestauksen aloittamista.
- Yrityksellä tulee olla käytössään tullaushjelmisto, joka tuottaa vaadittavat sanomat Tullin antamien ilmoitusstandardien mukaisina. Tulli ei toimita tarvittavia ohjelmistoja, vaan yritys voi tiedustella niitä omalta ohjelmistotoimittajaltaan. Jos yrityksellä ei ole valittuna omaa ohjelmistotoimittajaa, luettelo suoran sanoma-asioinnin ohjelmistotaloista löytyy tull.fi sivuilta osoitteesta:

[Tullaushjelmistoja sanoma-asiointiin tarjoavat yritykset](#)

Vienti-ilmoitusten tietosisällöt ja sanomakuvaukset löytyvät tull.fi sivuilta:

[Sanomakuvaukset](#)

- Suorassa sanoma-asioinnissa yrityksen on hankittava Väestörekisterikeskuksen (VRK) myöntämä varmenne yhteyden muodostamista ja sanoman välittämistä varten.
  - Tulli tunnistaa sanoman muodostajan ja välittäjän varmenteiden avulla. Muodostajan tekemä XML-muotoinen sanoma allekirjoitetaan digitaalisesti käyttäen apuna varmennetta. Tulli tunnistaa sanoman muodostajan y-tunnuksen sanoman XML-allekirjoituksen varmenteesta.

Lisätietoa varmenteen hankkimisesta löytyy ”Sanomapohjainen asiointi tullissa: Tekninen opas”, joka löytyy tull.fi.sivuilta.

- Päästäkseen viennin sanomailmoittajaksi yrityksen on testattava tullaushjelmistonsa ja tietoliikenneyhteys Tullin kanssa. Tulli suorittaa testauksen myös tullaushjelmistoja tekevien ohjelmistotalojen kanssa. Testauksesta kerrotaan tarkemmin luvussa 4.

3.2. Hakeutuminen

Viennin sanomailmoittajaksi haetaan tullilomakkeella 934s ”Hakemus sanoma-asiointiin Tullissa”. Jos yritys vaihtaa asiointikanavaa operaattorivälitteisestä suoraan sanoma-asiointiin, valitaan hakemuksesta kohta ”muutoshakemus”.

Suorassa sanoma-asioinnissa sanomailmoittajana ja palvelutarjoajana toimivan yrityksen on haettava lupaa käyttää suoraa sanoma-asiointia. Hakemus löytyy tull.fi sivuilta osoitteesta:

[Sanoma-asiointi](#)

4. YRITYSNEUVONNASTA JA TESTAUKSESTA SOPIMINEN

Kun Tulli on käsitellyt sanomailmoittajaksi hakeutuvan yrityksen hakemuksen, Tullin yritysneuvoja ottaa yritykseen yhteyttä ja sopii neuvonta-ajan. Ennen asiakastestausta järjestetään yksi maksuton neuvontakäynti. Yritysneuvonta voi tapahtua puhelimitse tai henkilökohtaisena tapaamisena.

Yritysneuvonnassa käydään läpi mm.:

- yrityksen yksilöivät sarjanumero ja kontrollointitunnus, joita yritys käyttää testauksessa ja tuotannossa
- sanomaliikenteen kulku: mitkä sanomat yrityksen on pystyttävä lähettämään ja vastaanottamaan
- sanomien tietosisältö: mitä asioita ilmoitetaan ilmoituksia täytettäessä ja XML-sanomia laadittaessa: sanomamateriaali löytyy tullin sivuilta osoitteesta: [Sanomakuvaukset](#)
- viennin testausmateriaali, joka sovitaan yritysکوhtaisesti neuvontatapaamisessa
- asiointitapaan liittyvät asiat
- yrityksen omat kysymykset

On toivottavaa, että neuvontatapaamiseen osallistuvat yrityksestä sekä vienti-ilmoittamisen että sanomaliikenteen asiantuntija. Osallistujamäärää ei ole rajattu.

Yritysneuvontatapaamisen jälkeen Tullin asiakastestaaja ottaa yhteyttä hakemuksessa mainittuun yrityksen yhteyshenkilöön testausaikojen ja yhteyksien avaamispäivämäärän sopimista varten.

5. VIENNIN SANOMAILMOITTAJAN ASIAKASTESTAUS

Testauksen tavoitteena on, että yritys lähettää mahdollisimman virheettömiä sanomia sanoma-asioinnin tuotantovaiheeseen siirryttyään. Testausten aikana yritys lähettää erisisältöisiä vienti-ilmoitussanomiamia (esimerkiksi täydellinen, korjattu), joihin Tullin sanoma-asioinnin testauspalvelu vastaa statussanomilla (hyväksymissanoma, virhesanoma vientimenettelyyn luovutussanoma jne.). Yritys vastaa statussanomiin niiden edellyttämällä tavalla, esimerkiksi korjaa virheen.

Sanomailmoittajan testaus suoritetaan yritysکوhtaisesti (yksi y-tunnus) ja tietojärjestelmäkohtaisesti. Erillisiä toimipistekohtaisia testauksia ei tehdä. Yritys joutuu suorittamaan useita testauksia vain siinä tapauksessa, että yrityksen eri toimipisteissä on käytössä useita tietojärjestelmiä. Jos kyseessä on yritys konserni, testaukset suoritetaan yritysکوhtaisesti (eri y-tunnukset). Jos yksi yrityksistä toimii sanomailmoittajana kaikkien konsernin yritysten puolesta, vain sen on suoritettava testaus.

Yrityksessä testauksen yhteyshenkilö on hakemuksessa sanoma-asiointiin Tullissa ilmoitettu viennin sanoma-asioinnin yhdyshenkilö, ellei muuta ole sovittu. Ohjelmistotalon edustaja voi avustaa yritystä testauksessa, mutta testauksesta vastaa aina viejä tai huolitsija. Yritys vastaa itse testaukseen liittyvistä kustannuksistaan. Jos yritys aikoo käyttää vientiohjelmistossaan tuotannossa sellaisia automatisoituja toimintoja, jotka eivät ole tulleet ilmi asiakastestauksen aikana, on niistä kerrottava asiakastestaajalle. Yrityksen tulee varata riittävästi resursseja asiakastestauksen suorittamiseen sovitussa aikataulussa.

Kun yritys on testannut sanoma-asioinnin testauspalvelussa kaikki testitapaukset hyväksytysti ja ilmoittanut vastaanottaneensa Tullin vastaussanomiat onnistuneesti, asiakastestaaaja ilmoittaa sähköpostitse testauksen hyväksymisestä ja sopii yrityksen kanssa tuotannon aloituspäivän. Tulli lähettää yritykselle sanoma-asioinnin lupapäätöksen sekä testausraportin.

Sanomailmoittajana toimiva yritys on vastuussa siitä, että sen vienti-ilmoituksia tekevä henkilöstö hallitsee vienti-ilmoitussanomien lähettämisen. Sähköisiä vienti-ilmoituksia tekevien työntekijöiden tulee osallistua mahdollisimman laajasti testaukseen.

5.1. Yrityksen asiakastestauksen tavoitteet

- pystyy tuottamaan Tullin määritysten mukaisia virheettömiä vientisanomia ja ilmoittamaan tarvittavat tiedot.
- pystyy vastaanottamaan Tullin vastaussanomiat ja osaa toimia niiden mukaisesti.
- osaa reagoida virhesanomaa ja korjata vienti-ilmoitussanomaansa.
- osaa antaa täydellisen, ennakolta annetun vienti-ilmoituksen sekä kaksivaiheisten vienti-ilmoituksen vaatimat tiedot.
- pystyy ilmoittamaan samalla vienti-ilmoituksella useamman tavaraerän ja niihin liittyvät erityispiirteet.
- kykenee ilmoittamaan eri tavaran sijaintipaikan koodit ja niiden vaatimat paikkatiedot, sekä Incotermsin mukaisen toimitusehdon, että muun toimitusehdon.
- pystyy ilmoittamaan eri ilmoitustyyppisiä.
- osaa ilmoittaa tavanomaiset nimikkeeseen liittyvät vaatimukset kuten lisäpaljouden, lisäkoodit, rajoitusten vaatimat ehtokoodit ja UNDG -koodin.
- pystyy ilmoittamaan useita liiteasiakirjoja sekä netto- tai bruttopainona alle kilon painon desimaaleineen.
- osaa ilmoittaa konttitiedot sekä otsikkotasolla että tavaraerään viitaten.
- pystyy ilmoittamaan erityyppisten pakkauslajien tiedot oikein sekä useita eri pakkauslajeja samalla tavaraerällä.
- pystyy tarvittaessa ilmoittamaan toimijan pitkän nimitiedon.
- kykenee ilmoittamaan myös postikuljetuksena vietävän vienti-ilmoituksen.
- osaa ilmoittaa taloudellisesti vaikuttaviin tullimenettelyihin liittyvät tiedot.
- osaa ilmoittaa varamenettelytilanteessa annettavan vienti-ilmoituksen
- pystyy ilmoittamaan turvatiedot vienti-ilmoituksella.

5.2. Vientijärjestelmän(ELEX) testauksen vaiheet ja aikataulu

Sanomailmoittajan testaus koostuu:

- Suoran sanoma-asioinnin yhteyden testauksesta
- Testauksesta sanoma-asioinnin testauspalvelulla
- Oikaisu- ja mitätöintisanoman testaus yrityksen omalla ilmoitusmateriaalilla
- Tekninen testaus -> saapuminen poistumispaikalle sanoma

I. Suoran sanoma-asioinnin tekninen yhteyden testaus

Teknisen yhteyden testauksen testitapausten (3+1 sanomatiedotepalvelua varten) suorittamisella pyritään varmistamaan, että asiakkaan ohjelmisto on yhteensopiva Tullin suoran sanoma-asioinnin

web service -palvelun kanssa. Koska web service toimii kuljetuskerroksena vienti-ilmoituksille, yhteyden tekninen toimivuus pyritään varmistamaan erikseen ennen viennin ilmoitussanomilla tehtävää testausta.

Tarkemmat teknisen yhteyden testausohjeet lähetetään yritykselle testausajan sopimisen yhteydessä.

Yritys voi halutessaan ottaa käyttöönsä ja testata myös suoran sanoma-asioinnin sanomatiedotepalvelun, joka nopeuttaa sanomaliikennettä.

Testaus on vapaaehtoista, jos yritys jo käyttää suoraa sanoma-asiointia johonkin Tullin järjestelmään tai käyttää sellaista palveluntarjoajaa (välittäjää), joka on jo aikaisemmin tehnyt teknisen yhteyden testauksen.

- Viennin sanomailmoittaja joka siirtyy operaattorivälitteisestä sanoma-asioinnista suoraan sanoma-asiointiin
  - Testaus on vapaaehtoista, jos yritys jo käyttää suoraa sanoma-asiointia johonkin Tullin järjestelmään tai käyttää sellaista palveluntarjoajaa (välittäjää), joka on jo aikaisemmin tehnyt teknisen yhteyden testauksen.

2. Testaus sanoma-asioinnin testauspalvelulla

Suoran sanoma-asioinnin viennin asiakastestaus tehdään testiautomaatiosovelluksella, jolloin Tullin asiakkaat voivat testata itsenäisesti suoraa sanoma-asiointia ajasta tai paikasta riippumatta. Asiakkaat pystyvät testaamaan omien järjestelmiensä toimintaa Tullin rajapintaa vasten ja varmentamaan, että heidän järjestelmänsä osaavat tuottaa Tullille lähetettävät sanomat oikein ja käsitellä Tullin lähettämiä vastaussanomiamia.

Testauspalvelu suorittaa automaattisesti ne toimenpiteet, jotka Tullin asiakastestaaja teki aiemmin manuaalisesti sovittuna ajankohtana. Ongelmatilanteissa voi ottaa yhteyttä asiakastestaajaan, mutta muuten asiakastestaaja ei ole mukana testauksessa.

Ohjelmistotalot voivat testata myös vienti-ilmoituksiin liittyvien liitteiden lähetyksen sanoma-asioinnin testauspalvelulla.

- Testausmateriaali

Asiakastestaaja määrittelee yritykselle testauspalveluun ne testitapaukset, jotka on suoritettava ennen testauksen hyväksymistä.

Testauspalvelusta löytyvät tullin laatimat vienti-ilmoitusten ja liitetiedostoihin liittyvät testitapaukset. Jokainen testitapaus sisältää ohjeet ilmoitettavista tiedoista sekä toimenpiteistä, mitkä on tehtävä.

- Testausaika

Asiakastestaaja määrittelee testauspalveluun ajan, minkä aikana testaus on suoritettava hyväksytysti. Jos aika ylittyy, testaus keskeytetään ja yrityksen on varattava uusi aika.

- Testauksen hyväksyminen

Asiakastestaaja tarkistaa ja hyväksyy testauspalvelusta yrityksen suorittaman testauksen.

- Lisätietoa testauspalvelusta

Sanoma-asioinnin testauspalvelun käyttöohje löytyy tull.fi sivuilta osoitteesta:
[Sanoma-asiointi testaus](#)

3. Testaus yrityksen omalla ilmoitusmateriaalilla

Jos yrityksen ohjelmisto on sidottu siten yrityksen muihin tietojärjestelmiin, että määrättyjen vienti-ilmoitusten tietojen ilmoittaminen on mahdotonta (esimerkiksi tietty paljous tai tavaranimike), voidaan asiakastestaus tehdä Tullin asiakastestaajan kanssa käyttämällä yrityksen omaa vienti-ilmoitusmateriaalia.

Yrityksen omalla materiaalilla testattaessa asiakastestaaja varmistaa, että tietoliikenneyhteydet toimivat ja että yrityksen lähettämät vienti-ilmoitus sanomat ovat Tullin sanomakuvausten mukaisia.

- Testausmateriaali
Yrityksen on itse koottava testausmateriaali omista vientitapahtumistaan annetun ohjeistuksen mukaisesti.
- Testausaika
Testaukseen varataan aikaa 3 viikkoa. Jos tämä aika ylittyy, testaus keskeytetään ja yrityksen on varattava uusi testausaika.

5.3. Viennin sähköisen oikaisu- ja mitätöintisanoman asiakastestaus

Oikaisu- ja mitätöintisanomat testataan käyttäen yrityksen omaa ilmoitusmateriaalia Tullin asiakastestaajan kanssa. (testausta ei voi tehdä sanoma-asioinnin testauspalvelussa). Testaus oikaisu- ja mitätöintisanoman osalta, voi kestää enintään viikon.

5.4. Liitetiedostojen testaus

Suorassa sanoma-asioinnissa on käytössä liitetiedostojen sanomapalvelu, jonka kautta on mahdollista lähettää vienti-ilmoituksiin liittyvät asiakirjat Tullille. Tämän toiminnallisuuden testaavat ainoastaan ohjelmistotalot ja testaus tehdään sanoma-asioinnin testauspalvelussa.

5.5. XML-sanoman rivitys

Sanomailmoittajan on rivitettävä Tullille lähettämänsä XML-sanoma.

Jos sanomassa on yli 8000 merkkiä, Tullin EDI-server rivittää sanoman 8000 merkin kohdalta, jolloin tieto katkeaa väärästä kohdasta ja sanoma häviää.

6. SANOMALIIKENTEeseen SIIRTYMINEN

6.1. Sanomaliikenteen aloittaminen tuotantoympäristössä

Kun testaus on hyväksytysti suoritettu, Tulli lähettää yritykselle sanoma-asioinnin lupapäätöksen ja testausraportin, jossa kerrotaan testauksen vaiheet ja testauksen aikana ilmenneet ongelmat. Päätöksessä ilmoitetaan tuotannon aloittamisaika.

Suorassa sanoma-asioinnissa sanomailmoittajan on itse huolehdittava, että sanomat lähetetään tuotantoympäristöön.

6.2. Siirtyminen operaattorivälitteisestä tietoliikenneyhteydestä suoraan sanoma-asiointiin

Asiakkaan tulee huolehtia siirtyessään suoraan sanoma-asiointiin, että tarvittaessa myöhemmin lähetettävät vastaussanomiat operaattorivälitteisesti lähetettyihin vienti-ilmoituksiin pystytään vastaanottamaan edelleen operaattorin kautta. Asiakastestaaja sopii yhdessä asiakkaan kanssa operaattoriyhteyksien sulkemisen ajankohdasta.

6.3. Sanomien seurantavastuu

Sanomailmoittajan on huolehdittava sanomien seurannasta ja kulusta sekä huolehdittava, siitä, että kaikkiin lähetettyihin sanomiin saadaan vastaus. Tullin vastaussanomaan on vastattava pyydetyllä tavalla, esimerkiksi, jos Tulli lähettää virhesanomaa on siihen vastattava korjatulla sanomalla.

6.4. Liitetiedostojen lähettäminen

Ilmoituksen liitteet kannattaa lähettää Tullille liitetiedostojen sanomapalvelun kautta (ei sähköpostilla) samalla, kun lähettää itse ilmoituksen. Tämä nopeuttaa ilmoitusten käsittelyä. Esimerkiksi tilanteissa, joissa tiedetään, että ilmoitukseen liittyy Tullin toimenpiteitä vaativia lupia tai todistuksia, ilmoituksen käsittely voidaan Tullissa aloittaa heti, kun ilmoitus ja liitteet saapuvat. Jos taas Tulli joutuu pyytämään liitteitä erikseen, keskeneräinen tullii-ilmoitus joutuu uudelleen käsittelyjonoon Sähköisessä palvelukeskuksessa, ja ilmoituksen käsittely viivästyy.

6.5. Ongelmatilanteet

Sanomaliikenteeseen liittyvissä ongelmatilanteissa sanomailmoittajan kannattaa aloittaa niiden selvittäminen ottamalla yhteyttä omaan IT-tukeen, palveluntarjoajaan tai operaattoriin. Jos ongelma aiheuttaa sanomaliikenteessä käyttökatkon, toimitaan tulli.fi sivuilla olevien viennin varamenettelyohjeistuksen mukaisesti.

7. TULLAUSOHJELMISTON MUUTTUMINEN

Yrityksen tullausohjelman tai sen version muuttumisesta sekä palveluntarjoajan tai tietoliikenneoperaattorin muutoksesta täytetään muutoshakemus testauksen tarpeen selvittämistä

varten. Uutta versiota, ohjelmaa tai sanomaliikenne yhteyttä ei saa ottaa käyttöön ennen kuin Tulli antaa luvan käyttöönottoon.

8. LISÄTIETOJA

Lisätietoa löytyy Tullin nettisivuilta löytyvistä sanoma-asioinnin oppaista:

”Sanomapohjainen asiointi Tullissa: Tekninen opas” sekä,

”Sanomapohjainen asiointi Tullissa: Johdanto sanomapohjaiseen asiointiin Tullissa”.

Oppaat löytyvät tull.fi sivuilta osoitteesta:

[Sanoma-asiointi](#)

Kysymyksiä viennin sanoma-asioinnin asiakkaaksi hakeutumisesta voi lähettää osoitteeseen [yritysneuvonta.lupa-asiakkaat\(at\)tulli.fi](mailto:yritysneuvonta.lupa-asiakkaat(at)tulli.fi)

9. TESTITAPAUSTEN OHJEET JA KUVAUKSET

9.1. Sanoma-asioinnin testauspalvelun testitapausten kuvaukset ja ohjeistus

Testauspalvelusta testiryhmän alta löytyvät viennin testitapaukset numerot 1-12 ja viennin liitetiedostojen sanomapalvelun testitapaukset numerot 1-4.

Jokainen testitapausta sisältää infolinkin, jonka takana on tarkempi ohjeistus asiakastestausympäristöön lähetettävästä testisanomasta. Ohjeissa voidaan pyytää asiakasta lähettämään tietty sanoma Tullin testiympäristöön, tai tarkistamaan että tietty vastaussanoma on saatu.

Testijärjestelmä raportoi käyttöliittymässä virheellisen, puuttuvan tai väärän sanoman lähettämisestä. Ongelmatapauksissa voi ottaa yhteyttä sovellus- tai järjestelmäkohtaiseen asiakastestauksen tukeen.

Kun kaikki viennin pakolliset testitapaukset on suoritettu, yrityksen testaaja vahvistaa testauksen. Tieto testaus suorituksista välittyy Tullin asiakastestaaajalle, joka hyväksyy tai hylkää suorituksen. Jos Tullin asiakastestaaaja havaitsee testien suorituksissa puutteita, hän voi palauttaa testit uudelleen tehtäväksi.

9.2. Testaus yrityksen omalla materiaalilla, testausohje

Yrityksen tulee koota testausmateriaali omista vienti-ilmoituksistaan ja numeroida testitapaukset (Testi 1, Testi 2...), sekä merkitä jokaiseen testitapaukseen, mitkä vaaditut tiedot kyseisellä testitapauksella halutaan testata. Testimateriaalin tulee kattaa 10–20 yrityksen yleisintä vienti-ilmoitusta sekä mahdolliset säännönmukaisesti esiintyvät poikkeustilanteet. Jos testimateriaali ei kata jotakin vaadituista tiedoista yrityksen on kerrottava tästä etukäteen asiakastestaaajalle sekä perustella miksi kyseistä tietoa ei testata. Yritys toimittaa materiaalin Tullin asiakastestaaajalle viikkoa ennen testauksen aloittamista. Jos testimateriaalia ei ole toimitettu asiakastestaaajalle ennen testauksen aloitusta, siirretään testaus myöhempään ajankohtaan.

Kun yritys on ilmoittanut ensimmäisen testisanoman lähetyksestä, Tullin asiakastestaaja tutkii sanoman kulun ja tarkastaa, että sanoma vastaa rakenteeltaan sanomakuvausta. Kun sanoman rakenne on virheetön, Tullin asiakastestaaja vertaa saamaansa materiaalia XML sanomaan ja tarkastaa sanoman sisällön. Jos sanoman rakenteessa tai sisällössä esiintyy virheitä, asiakastestaaja ilmoittaa siitä yritykselle. Yrityksen on korjattava virheet.

Asiakkaan valitseman testausmateriaalin tulee kattaa vienti-ilmoitusten pakollisen tietosisällön lisäksi alla mainitut asiat:

- Täydellinen ilmoitus (A)
- Ennakolta annettu vienti-ilmoitus (D), annettava tavaran esittämisen päivä ja kellon aika
- Mikäli yritys käyttää kaksivaiheista ilmoittamista, ilmoitus F+Y (muussa tapauksessa A tai D)
- Mikäli yritys käyttää kaksivaiheista ilmoittamista, ilmoitus C+Z (Muussa tapauksessa A tai D)
- Ilmoitustyyppi EX, CO, EU
- Kauppalaskun valuutta (pakollinen 1.1.2012 alkaen vienti-ilmoituksissa)
- Incoterms:in mukainen toimitusehto
- Muun kuin Incoterms- ehtojen mukainen toimitusehto
- Tavaran sijaintipaikan koodi on Z ja tullitoimipaikka
- Tavaransijaintipaikan koodi O ja osoitetiedot
- Useita erityismainintoja otsikkotasolla (esim. 30400 ja FIXFQ)
- Mikäli yritys toimii edustajana, edustajan tiedot ilmoitettava täydellisenä (Viejä yrityksen tiedot tulee ilmoittaa Tullin asiakastestaajalle etukäteen)
- Kuljetusmuoto 5, postikuljetus
- Vähintään kaksi reittimaata
- Rahdin maksutapa
- Useita liiteasiakirjoja (esim. monta kauppalaskua)
- Useita tavaraeriä
- Kaksi liiteasiakirjaa tavaraerätasolla (esim. pakkausluettelo ja rajoituksiin liittyvät asiakirjat)
- Nettopaino alle 1 KGM
- Bruttopaino alle 1 KGM
- Nimike, jossa mukana lisäpaljous
- Nimike, jossa mukana lisäpaljouden tarkennin
- Nimike, jolla lisäkoodeja
- Nimike, joka vaatii useiden ehtokoodien ilmoittamista
- Nimike, jolla UNDG (mikäli yrityksen tuotekatteessa)
- Pakkauslaji, pakkausten lukumäärä sekä pakkausten merkit ja numerot
- Pakkauslajina irtotavaraa (pakkauslaji VQ, VG, VL, VY, VR tai VO)
- Pakkauslajina pakkaamatonta tavaraa (pakkauslaji NE, NF tai NG)
- Tavaraerällä tulee ilmoittaa vähintään kaksi pakkauslajia
- Kontteja (ilmoitetaan ilman tavaraeräviittausta, ensimmäisellä tavaraerällä)
- Useita kontteja tavaraerä viittauksella (sequence- viittauksella)
- Useita sinettejä
- Useita vastaanottajia (vastaanottajat ilmoitetaan tavaraerillä, vastaanottajasta ilmoitetaan täydelliset tiedot)
- Pitkä vastaanottaja tieto (vastaanottajan nimi pitkä, ilmoitetaan tieto nimi2)

- Jollekin testitapaukselle tilastoarvoksi on ilmoitettava ensin virheellisesti 0,00 (tuottaa järjestelmästä automaattisen virheilmoituksen) ja sen jälkeen yrityksen tulee lähettää korjaava vienti-ilmoitus, jossa ilmoitetaan oikea tilastoarvo
- Varamenettely, jolloin ilmoitetaan erityismaininta FIXEV sekä todellinen vientipäivä

Taloudellisesti vaikuttavan tullimenettelyn tiedot, tavanomainen lupamenettely (esim. 3151/7SA)
Testitapaukseen tulee sisällyttää vähintään seuraavat tiedot:

- Ilmoitettava sisäisen jalostuksen lupanumero
- Edeltävä asiakirjana tuonti
- Ilmoitettava valvova tullitoimipaikka
- Kauppatahtuman luonne esim. 51

Taloudellisesti vaikuttavan tullimenettelyn tiedot, yksinkertaistettu lupamenettely (esim. 2100/7UB)
Testitapaukseen tulee sisällyttää vähintään seuraavat tiedot:

- valvova tullitoimipaikka
- päättävä(t) tullitoimipaikka
- tunnistusmenetelmä
- jalostuksen luonne
- jalostetut tuotteet
- menettelyn päättämisen määräaika

Jos yritys ei pysty ilmoittamaan viitteenä testitapauksen numeroa esim. ”Testi I”, jokaisella testitapauksella on ilmoitettava erityismaininnan lisäkoodi FIXXX sekä testitapauksen numero.

9.3. Viennin sähköisen oikaisu- ja mitätöintisanoman testitapausten kuvaukset

Testauksessa käytetään yrityksen omaa vientimateriaalia. Jos yritys ei saa vienti-ilmoitukseensa menettelyyn luovutusta tai sen saaminen kestää, yrityksen on oltava yhteydessä Tullin asiakastestajaan. Tullin asiakastestaja vahvistaa yritykselle aina sähköpostitse kun testitapaus on suoritettu hyväksytysti.

a. Oikaisusanoma

Testitapaus I

Jos yrityksellä ei ole käytössä ennakolta annettua vienti-ilmoitusta, Tullin asiakastestaja lähettää vaihtoehdoisen ohjeistuksen testitapauksen I suorittamiseksi.

1. Lähetä viennin asiakastestiin täydellinen (A) vienti-ilmoitus
2. Kun olet saanut vientimenettelyyn luovutuksen, lähetä kyseiseen vienti-ilmoitukseen oikaisusanoma, jossa ilmoitat oikaisevasi täydellisen vienti-ilmoituksen (A) ennakolta annetuksi vienti-ilmoitukseksi (D). Ilmoita erityismaininnanlisäkoodi FIXFN ja oikaisun syykoodi I2. Tulliselvitettävän erän erityismaininnan lisäkoodilla FIXFO ilmoitetaan lisäksi oikaisun syy ja luetellaan muutettavat tiedot. Oikaisusanomassa sanoman tarkoitus on oikaisu, 7.
3. Saat oikaisusanomaan vastaussanomaksi oikaisun hylkäyksen (TOR) sekä PDF:n, koska ilmoitusta ei voi oikaista enää luovutuksen jälkeen täydellisestä ilmoituksesta ennakolta

annetuksi ilmoitukseksi. Ilmoita Tullin asiakastestaaajalle (TH.elex-testaus@tulli.fi) vienti-ilmoituksesi MRN.

Testitapaus 2

Jos yrityksellä ei ole käytössään vienti-ilmoituksella kuin ainoastaan yksi tavaraerä, Tullin asiakastestaaaja lähettää vaihtoehtoisen ohjeistuksen testitapauksen 2 suorittamiseksi.

1. Lähetä viennin asiakastestiin vienti-ilmoitus, jolla on kaksi tavaraerää
2. Kun olet saanut vientimenettelyyn luovutuksen, lähetä kyseiseen vienti-ilmoitukseen oikaisusanoma, jossa ilmoitat tulliselvitettävän erän erityismaininnan lisäkoodilla FIXFN oikaisevasi tavaraerän tietoja, syykoodi 16. Ilmoita erityismaininnan lisäkoodilla FIXFS poistavasi tavaraerän numeron 2. Muuta tulliselvitettävän erän tietoja vastaavasti. Tulliselvitettävän erän erityismaininnan lisäkoodilla FIXFO ilmoitetaan lisäksi oikaisun syy ja luetellaan muutettavat tiedot. Oikaisusanomassa sanoman tarkoitus on oikaisu, 7.
3. Mikäli oikaisupyynnö on virheetön, saat vastaanottosanomana. Ilmoita Tullin asiakastestaaajalle (TH.elex-testaus@tulli.fi) vienti-ilmoituksesi MRN. Tullin asiakastestaaaja lähettää oikaisupyynnöön lisäselvityspyynnön. Tämän jälkeen saat oikaisusanoman ja oikaisupäätöksen PDF:n.

b. Mitätöintisanoma

Testitapaus 1

1. Lähetä viennin asiakastestiin täydellinen (A) vienti-ilmoitus
2. Kun olet saanut vienti-ilmoitukseesi vientimenettelyyn luovutussanomana, lähetä kyseiseen vienti-ilmoitukseen mitätöintipyynnö, jossa syykoodiksi on ilmoitettu I ”Ilmoitettua tavaraa ei tulla viemään yhteisöalueelta”.
3. Mikäli mitätöintipyynnö on virheetön, saat vastaanottosanomana. Ilmoita Tullin asiakastestaaajalle (TH.elex-testaus@tulli.fi) vienti-ilmoituksesi MRN. Tullin asiakastestaaaja lähettää lisäselvityspyynnön. Tämän jälkeen saat mitätöintisanoman ja mitätöintipäätöksen PDF:n.

Testitapaus 2

1. Lähetä viennin asiakastestiin kaksi samanlaista täydellistä (A) vienti-ilmoitusta
2. Kun olet saanut vienti-ilmoituksiin vientimenettelyyn luovutussanomana, lähetä ensimmäiseen vienti-ilmoitukseen mitätöintipyynnö, jossa syykoodiksi on ilmoitettu 3 ”samasta tavarasta on tehty useita identtisiä ilmoituksia” ja ilmoita korvaavaksi tapahtumatunnukseksi toisen vienti-ilmoituksen tapahtumatunnus.
3. Saat vastaussanomana vastaanottosanomana. Ilmoita Tullin asiakastestaaajalle (TH.elex-testaus@tulli.fi) vienti-ilmoituksesi MRN. Saat jonkin ajan kuluttua mitätöintisanoman ja mitätöintipäätöksen PDF:n.
4. Lähetä ensimmäiseen vienti-ilmoitukseen uudelleen sama mitätöintipyynnö.
5. Saat vastaussanomaksi mitätöintipyynnön hylkäyssanomana (TMR) sekä PDF:n.